

•

Jēdzieni	Concepts in
MATEMĀTIKĀ 2	MATHEMATICS
FIZIKĀ 6	PHYSICS
ĢEOGRĀFIJĀ 12	GEOGRAPHY
KULTUROLOĢIJĀ 18	CULTURAL STUDIES
EKONOMIKĀ 22	ECONOMICS

Jēdzieni MATEMĀTIKĀ • Concepts in MATHEMATICS

Funkcijas Functions

- A** abscisu ass – abscissa
 aizstāt ar izteiksmi – replace by expression
 analītiskā funkcija – analytical function
 apvēršama funkcija – reversible function
 argumenta pieaugums – argument growth
 arkkosinuss – arccosine
 arkkotangenss – arcco tangent
 arksinuss – arcsine
 arktangenss – arctangent
 atkarīgais mainīgais – dependent variable
 atvasinājums – derivative
 augoša funkcija – increasing function
 augšanas intervāls – growth interval
 augt – (to) grow
- C** ciklotriskās funkcijas – cyclometric functions
- D** definīcijas apgabals – definition area
 deformācija – deformation
 diferencējama funkcija – differentiable function
 dilšanas intervāls – wear range
 dilstoša funkcija – decreasing function
 dilt – (to) decrease
 divkārša argumenta funkcija – double reasoned function
- E** eksponentfunkcija – exponential function
 ekvivalenti vienādojumi – equivalent equations
 elementārā funkcija – elemental function
- F** funkcija – function
 funkcijas arguments – function's argument
 funkcijas bāze – function's base
 funkcijas diferenciālis – function's differential
 funkcijas ekstrēms – function's extreme
 funkcijas grafiks – function's graph
 funkcijas maksimums – function's maximum
 funkcijas minimums – function's minimum
 funkcijas periods – function's period
 funkcijas pieaugums – function's increase
 funkcijas robeža – function's limit
 funkcijas sākumvērtība – function's threshold value
 funkcionālā sakarība – functional relation
- G** grafika transformācija – graph transformation
 grafiskais risinājums – graphic solution
- H** hiperbola – hyperbole
- I** inversā funkcija – inverse function

- inversā proporcionalitāte – inverse proportionality
- K** konstante – constant
 koordinātu sistēma – coordinate system
 kosinuss – cosine
 kotangenss – cotangent
 kritiskais punkts – critical point
 kubiskā funkcija – cubic function
 kubiskā parabola – cubic parabola
 kvadrātfunkcija – quadratic
- L** lineāra funkcija – linear function
 lineāru vienādojumu sistēma – system of linear equations
 līkne – curve
 logaritmiskā funkcija – logarithmic function
- M** mainīgais – variable
 monotonā funkcija – monotonic function
 monotonitātes intervāls – interval of monotony
- N** neatkarīgais mainīgais – independent variable
 nenoteiksme – infinitive
 nepāra funkcija – odd function
 nepārtrauktība – continuity
 nepieciešams – needed
- O** ordinātu ass – y axis
- P** pakāpes funkcija – degree function
 parabola – parabola
 parabolas virsotne – vertex of a parabola
 parabolas zaru vērsums – stretch of parabolic branches
 pāra funkcija – pair function
 periodiska funkcija – periodic function
 piederēt – (to) belong, own, possess
 piekārtot – fit to, adjust
 polinomiālā funkcija – polynomial function
 potencēšana – potentiation
- R** racionālā funkcija – rational function
 radiāns – radian
 reālo skaitļu kopa – set of real numbers
 reducēt – (to) reduce
 redukcijas formulas – reduction formulas
 rekurentā formula – recurrent formula
- S** saliktā funkcija – composite function
 saliktās funkcijas – composite functions
 savstarpēji inversās funkcijas – mutually inverse functions
 sinuss – sine
 slēgtais intervāls – closed interval
 substitūcija – substitution
- T** taisnes virziena koeficients – slope coefficient

tangenss – tangent

tiešā proporcionalitāte – direct proportionality

trigonometriskā funkcija – trigonometric function

V vaļējs intervāls – open interval

vērtību apgabals – domain, range

vienādojumu sistēma – system of equations

Kopu teorijas elementi

Elements of set theory

A apakškopa – subset

apvienojums – combination

B bezgalīga kopa – infinite set

bezgalīga periodiska decimāldaļa – infinite periodic decimal

G galīga decimāldaļa – final decimal

galīga kopa – final set

I imaginārie skaitļi – imaginary numbers

iracionālie skaitļi – irrational numbers

K kompleksie skaitļi – complex numbers

kopa – set

kopu šķēlums – set of cross-sectional

N naturālie skaitļi – natural numbers

V parasta daļa – ordinary share

piederība – affiliation

R racionālie skaitļi – rational numbers

reālie skaitļi – real numbers

S saistīti skaitļi – conjugates

skaitīšanas sistēmas – numeral systems

T tukša kopa – empty set

V veselie skaitļi – integers

Matemātiskie spriedumi, izteikumi un pierādījumi

Mathematical judgments, expressions and proofs

A apgalvojums – statement, allegation, contention, averment

apgriezta teorēma – inverse theorem

aplams – false

atsevišķi izteikumi – separate expressions

B bāze – base

D deduktīvs – deductive

E empīrisks – empirical

I induktīvais pieņēmums – inductive assumption

induktīvā pāreja – inductive switch

induktīvs – inductive

izteikums – expression

Ī īpašība – feature

M matemātiskā indukcija – mathematical induction

N nepieciešamais nosacījums – necessary condition

nosacījums – condition

P patiess – true, genuine, real, actual

pažīme – sign, mark, symptom, indication

pierādījums – proof, evidence

pierādījums no pretējā – proof of the opposite

pietiekamais nosacījums – sufficient condition

pretējā teorēma – opposite theorem

S salikti izteikumi – compound statements

spriedums – judgment, verdict

T teorēma – theorem

teorēmas nosacījums – theorem's condition

teorēmas slēdziens (secinājums) – theorem's conclusion

tiešā teorēma – direct theorem

tiešais pierādījums – direct evidence, direct proof

V vienkārši izteikumi – simple expressions

vispārīgs secinājums – general conclusion

Vektori

Vectors

A antikolineāri vektori – anticollinear vectors

G galapunkts – destination

garums – length

K kolineāri vektori – collinear vectors

komplanārs – coplanar

N nulles vektors – zero vector

P paralēlā pārnese – parallel transfer

paralelograma likums – parallelogram law

paralēlskaldņa likums – parallelepiped law

pretēji vektori – contrary vectors

pretēji vērsti vektori – contrary directed vectors

S sākumpunkts – starting point

skalārais reizinājums – scalar multiplication

skalārs lielums – scalar

T trijstūra likums – triangle law

V vektora izteikšana – expression of vector

vektora koordinātas – vector coordinates

vektora modulis – vector module

vektora projekcija – vector projection

vektoriālais reizinājums – vector multiplication

vektoriāls lielums – vector quantity

vektors – vector

vērsums – stretch

vienādi vektori – same vectors

vienādi vērsti vektori – equally directed vectors

Stereometrija

Stereometry

A aksiālšķēlums – axial slit

apotēma – apotheme
 attēls – image, picture
Ā ārējā virsma – outer surface
B bisektrišu plakne – bisector plane
C centrālā projekcija – central projection
 centrālā simetrija – central symmetry
 cilindra ass – cylinder axis
 cilindra pamati – cylinder basics
 cilindrs – cylinder
Č četrskaldnis – tetrahedron
D daudzplakņu kakts – multiplane angle
 daudzskaldnis – polyhedron
 diagonālpakne – diagonal plane
 diagonālšķēlums – diagonal slit
 divplakņu kakts – dihedral angle
 dodekaedrs – dodecahedron
Ģ ģeometrisks ķermenis – geometric body
H heksaedrs – hexahedron
I iekšējā virsma – inner surface
 ieliekts – concave
 ikosaedrs – icosahedron
 izklājums – layout
 izliekts – bent
K konuss – cone
 krustiskas taisnes – cross-lines
 kubs – cube
L lode sfēra – ball sphere
 lodes lielais riņķis – bullet's large ring
 lodes segments – bullet's segment
 lodes sektors – bullet's sector
 lodes slānis – sphere layer
N normālšķēlums – normal slit
 nošķelta piramīda – truncated pyramid
 nošķelts – truncated
O oktaedrs – octahedron
 ortogonālā projekcija – orthogonal projection
 ortogonāls – orthogonal
P pamatu šķautnes – base edges
 paralēlā projekcija – parallel projection
 paralēlskaldnis – parallelepiped
 perpendikulāršķēlums – perpendicular slit
 pieskarplakne – tangent
 pieskaršanās punkts – point of touch
 piramīda – pyramid
 prizma – prism
 prizmas pamats – prism base
 projekcija – projection
 projicēšana – projection
R regulāra piramīda – regular pyramid
 regulāra prizma – regular prism
 regulārs daudzskaldnis – regular polyhedron

rotācijas ass – axis of rotation
 rotācijas ķermeņa ass – axis of the rotating body
 rotācijas ķermenis – rotating body
 rotācijas virsma – rotational surface
S sānu skaldnes – side faces
 sānu šķautnes – lateral edges
 simetrijas ass – axis of symmetry
 simetrijas centrs – symmetry center
 simetrijas plakne – plane of symmetry
 skaldnes – faces
 slīpa prizma – oblique prism
 slīpleņķa projekcija – faseted projection
 slīpne – incline
 slīps paralēlskaldnis – oblique parallelepiped
 stereometrija – stereometry
Š šķautnes – edges
 šķelt – (to) swish, split, cleave
 šķelējplakne – nozzle
 šķeluma plaknes pēda – foot of the section plane
 šķeluma taisnes pēda – foot of the section line
 šķēlums – slit
 šķērsas taisnes – crossed lines
 šķērso taisņu kopīgais perpendikuls – common perpendicular of straight lines
T taisna prizma – straight prism
 telpa – space
 tetraedra virsotne – tetrahedron vertex
 tetraedrs – tetrahedron
 tilpums – volume
 trijplakņu kakts – three-plane angle
V veidule – generatrix
 virsma – surface

Statistikas elementi

Statistical features

A absolūtais biežums – absolute frequency
 aprakstošā statistika – descriptive statistics
 atkarīgi notikumi – dependent events
B biežuma tabula – frequency table
D determinēts (iepriekš paredzams) mēģinājums – determined attempt
 diskreti dati – discrete data
 drošs notikums – safe event
F faktoriāls – factorial
G gadījuma mēģinājums – random attempt
Ģ ģenerālkopa – general set
 ģeometriskā varbūtība – geometric probability
H histogramma – histogram
I izlase (savienojums) – selection (connection)

iznākumu kopa – outcome set

K klasiskā varbūtība – classical probability

kombinatorika – combinatorics

kombinācija – combination

korelācija – correlation

kvalitatīvi dati – qualitative data

kvantitatīvi dati – quantitative data

L labvēlīgs iznākums – favourable outcome

M mediāna – median

moda – mode

modas intervāls – mode interval

N neatkarīgi notikumi – independent events

neiespējams notikums – impossible event

nepārtraukti dati – continuous data

nesakārtota izlase – disordered selection

nesavienojami notikumi – incompatible events

normālais sadalījums – normal distribution

normālā sadalījuma (Gausa) līkne – normal distribution (Gaussian) curve

notikuma iestāšanās iespējamība – probability of occurrence of event

notikuma varbūtība – probability of event

Piezīmes

---

notikums – event, occurrence

notikumu reizinājums (šķēlums) – event multiplication (slit)

notikumu starpība – event difference

notikumu summa (apvienojums) – amount of events (combined)

P Paskāla trijstūris – Pascal’s triangle

permutācija – permutation

poligons – polygon

pretējais notikums – opposite event

R relatīvais biežums – relative frequency

reprezentatīvā izlase – representative selection

S sakārtota izlase – arranged selection

savienojami notikumi – compatible events

secinošā(induktīvā) statistika – inferential (inductive) statistics

standartnovirze – standard deviation

statistika – statistics

statistiskā varbūtība – statistical probability

U uzkrātais biežums – cumulative incidence

V varbūtību teorija – probability theory

variācija – variation

Notes

Jēdzieni FIZIKĀ • Concepts in PHYSICS

1. Eksperimentālais un pētnieciskais darbs fizikā

Experimental and research work in physics

- A** absolūta kļūda – absolute error
- N** neatkarīgie lielumi – independent values
novērošana – observation
- P** pētāmā problēma – research topic
piederumi – equipment
plānošana – planning
prezentēšana – presentation
- R** relatīvā kļūda – relative error
rezultātu analīze – analysis of results
- V** viela – substance

2. Ķermeņu kustība

Movement of bodies

- A** apriņķošanas periods – orbital period
atkarīgie lielumi – dependent values
atskaites ķermenis – reference body
atskaites sistēma – reference system
- D** datu apstrāde – data processing
- K** kustība – movement
- L** laiks – time
- M** momentānais ātrums – instantaneous speed
- P** paātrinājums – acceleration
pārvietojums – dislocation, displacement

3. Mijiedarbība un spēks

Interaction and force

- A** apriņķošanas frekvence – orbital frequency
Arhimēda spēks – Archimedes force
- Ā** ātrums – speed, velocity
- B** balsta reakcijas spēks – support reaction force
berze – friction
brīvās krišanas paātrinājums – free-fall acceleration
- C** ceļš – path, way
centrītes paātrinājums – centripetal acceleration
- D** datu reģistrēšana – data recording
- E** elastības modulis – modulus of elasticity
- F** fiksēti lielumi – fixed values
- H** hipotēze – hypothesis
- I** inertums – inertia, inertness
izvērtēšana – evaluation
- K** koordināte – co-ordinate
koordinātu ass – coordinate axis
- Ķ** ķermenis – body
- L** leņķis – angle

leņķis starp virzieniem – angle between the axes

leņķiskā ātruma vektors – angular velocity vector

leņķiskais ātrums – angular velocity

lineārais ātrums – linear velocity

M masas punkts – mass point

mērskaitlis – dimension(al) value

R reaktīvā kustība – jet propulsion

relatīvā deformācija – relative deformation

rezultējošais (kopspēks) spēks – resultant (total) power

rites berze – rolling friction

rites berzes spēks – rolling friction force

S slīdes berze – sliding friction

slīdes berzes spēks – frictional force of sliding

smaguma spēks – gravity

spēks – force, strength, power

spiede – compression

spriegums – voltage

stabils līdzsvars – stable equilibrium

stiepe – stretching

T trajektorija – trajectory

V vērpe – torsion

vidējais ātrums – average speed

vienmērīga kustība pa riņķa līniju – uniform motion in a circle

vienmērīga taisnlīnijas kustība – uniform straightline motion

vienmērīgi palēnināta taisnlīnijas kustība – smooth slow straightline motion

vilcējspēks – driving force

4. Gravitācija un kustība gravitācijas laukā

Gravitation and movement in gravitational field

B berzes koeficients – coefficient of friction

berzes spēks – frictional force

berzes zudumi – friction losses

bezsvara stāvoklis – weightlessness, zero gravity

bīde – shear

brīvā krišana – free fall

D deformācija – deformation

E elastības (stinguma) koeficients – elasticity (stiffness) coefficient

elastības spēks – flexibility strength

elastīga deformācija – elastic deformation

Ģ ģeostacionāra orbīta – geostationary orbit

G gravitācijas lauks – gravitational field

gravitācijas spēks – gravitational force

I indiferents līdzsvars – indifferent balance
inerce – inertia

K ķermeņa līdzsvars – body balance
ķermeņa svars – body weight

K kosmiskie ātrumi – cosmic speeds

L labils līdzsvars – unstable equilibrium
liece – bending

M masa – weight, mass
miera stāvokļa berze – static friction
miera stāvokļa berzes spēks – static frictional force

P pārslodze – overload
pavadonis – satellite
planētu kustība – planetary motion
pretestības spēks – resistance force

5. Enerģija un impulss

Energy and impulse

D darbs – work

E elastīgā sadursme – elastic collision
enerģija – energy

I impulsa moments – moment of impulse
inerces moments – moment of inertia

J jauda – power, capacity

K ķermeņa impulss – body momentum

K kinētiskā enerģija – kinetic energy

L lietderības koeficients – efficiency

N neelastīga sadursme – inelastic collision

P pilnā mehāniskā enerģija – full mechanical energy
potenciālā enerģija – potential energy

S sadursme – collision, clash

spēka impulss – impulse of force
spēka moments – moment of force
spēka plecs – shoulder strength
svira – lever

T trīsis – pulley

6. Mehāniskās svārstības un viļņi

Mechanical oscillations and waves

1. Gāzu likumi Gas laws

A absolūtā temperatūra – absolute temperature

I izotermisks process – isothermal process

K koncentrācija – concentration

M matemātiskais svārstis – mathematical pendulum

N nerimstošas svārstības – continuous oscillations

S siltuma dzinēja lietderības koeficients – heat engine efficiency
siltuma dzinējs – heat engine

11.klase

Grade 11

M molekulu haotiskās kustības vidējais kvadrātiskais ātrums – average square speed of chaotic motion of molecules

molekulu skaits – number of molecules

R relatīvā atommasa – relative atomic mass

rimstošas svārstības – damped oscillations

S skaņas intensitāte – sound intensity

skaņas rezonanse – acoustic resonance

skaņas skaļums – sound volume

skaņas viļņi – sound waves

spiediens – pressure

stāvviļņi – standing waves

svārstības – fluctuations, oscillations

svārstību amplitūda – oscillation amplitude

T temperatūra – temperature

tilpums – volume

U universālā gāzu konstante – universal gas constant

V vielas daudzums – amount of substance

vielas īpatnējā siltumietilpība – specific heat capacity of substance

2. Siltums un darbs

Heat and work

A adiabatisks process – adiabatic process

atgriezējspēks – returnpower

atsperes svārstis – spring pendulum

B Brauna kustība – Brownian motion

brīvās svārstības – free oscillations

C cikliskā frekvence – cyclic frequency

D daļiņu skaits – number of particles

difūzija – diffusion

dzesētāja temperatūra – coolant temperature

E entropija – entropy

G garenvilņi – longitudinal waves

gāzes darbs termodinamikā – gas work in thermodynamics

gāzes iekšējā enerģija – gas internal energy

gāzes spiediens – gas pressure

gāzes tilpums – volume of gas

H harmoniskas svārstības – harmonic oscillations

I ideāla gāze – ideal gas

infraskaņas viļņi – infrasound waves

intensitātes līmenis – level of intensity

īpatnējais kurināmā sadegšanas siltums – specific heat of fuel combustion

izobārisks process – isobaric process

izohorisks process – isochoric process

K ķermeņa siltumietilpība – body heat capacity

K koherenti viļņi – coherent waves

S sildītāja temperatūra – heater temperature

siltuma daudzums – amount of heat

šķērsviļņi – cross waves

svārstību frekvence – frequency of oscillations

svārstību periods – oscillation period

T tembris – timbre

toņa augstums – pitch

U ultraskaņas viļņi – ultrasonic waves

uzspiestas svārstības – forced oscillations

V vielas molmasa – molecular weight of substance

vilnis – wave

viļņu garums – wavelength

viļņu interference – wave interference

viļņu izplatīšanās ātrums – wave propagation speed

A anizotropija – anisotropy

D dielektriskā caurlaidība – dielectric permeability

dielektrisks – dielectric

E elektriskā pretestība – electrical resistance

elektriskā strāva – electric current

G gaisa absolūtais mitrums – absolute humidity of air

K ķermeņa elektrizācija – body electrization

kondensatoru kapacitāte – condenser capacity

P pārsātināts tvaiks – supersaturated vapour

piesātinātā tvaika spiediens – pressure of saturated steam

potenciālu starpība – potential difference

punktveida lādiņš – point charge

pusvadītāji – semiconductors

pusvadītāju pašvadītspēja – semiconductor conductivity property

R rasas punkts – dew point

S šķidruma virsmas enerģija – liquid surface energy

šķidruma virsmas spraiguma koeficients – liquid surface tension coefficient

šķidruma virsmas spraiguma spēks – liquid surface tension force

slapināšana – wetting

spriegums – voltage

strāvas stiprums – amperage

strāvas virziens – direction of current

sublimācija – sublimation

supravadītspēja – superconductivity

T temperatūras starpība – temperature difference

termoelektronu emisija – thermionic emission

tilpuma izplešanās termiskais koeficients – thermal coefficient of volumetric expansion

trīskāršais punkts – triple point

tvaiks – steam

V vadītājs – conductor

vārīšanās – boiling

vielas elektroķīmiskais ekvivalents – electrochemical equivalent of substance

vielas fāze – phase of substance

vielas īpatnējais iztvaikošanas siltums – substance specific heat of vaporization

vielas īpatnējais kušanas siltums – specific melting heat of substance

3. Vielu fizikālās īpašības

Physical properties of substance

E elektriskais lauks – electric field

elektrodzinējspēks – electrical driving force

G gaisa mitrums – humidity

4. Elektriskie lādiņi un elektriskais lauks

Electric charges and electric field

E elektriskā lauka intensitāte – intensity of electric field

elektrolīze – electrolysis

G gaisa relatīvais mitrums – relative humidity

5. Elektriskā strāva

Electric current

E elektriskā lauka potenciāls – electric field potential

elementārlādiņš – elementary charge

G gāzu izlāde – gas discharge

H homogēns elektriskais lauks – homogeneous electric field

I intensitātes līnijas – lines of intensity

īpatnējā pretestība – resistivity

īsslēgums – short-circuit

izturības robeža – endurance limit

K kapilārās parādības – capillary phenomena

kondensators – condenser

L lineārās izplešanās termiskais koeficients – thermal coefficient of linear expansion

M mehāniskais spriegums – mechanical stress

P parciāls spiediens – partial pressure

plazma – plasma

pretestības termiskais koeficients – thermal coefficient of resistance

6. Elektromagnētisms

Electromagnetism

A aktīvā jauda maiņstrāvas ķēdē – active power in DC circuit

aktīvā pretestība – active resistance

Ampēra spēks – ampere force

D diamagnētiskas vielas – diamagnetic substances

E elektromagnētiskā indukcija – electromagnetic induction

F feromagnētiskā serde – ferromagnetic core
feromagnētiskas vielas – ferromagnetic substances

I indukcijas līnijas – induction lines
indukcijas strāva – induction current
induktīvā pretestība – inductive reactance
induktivitāte – inductance

K kapacitīvā pretestība fiz.term. – capacitive reactance

L Lorenca spēks – Lorentz force

M magnētiskā plūsma – magnetic flux
magnētiskais lauks – magnetic field
magnēts – magnet

magnētu mijiedarbība – magnetic interaction
maiņstrāva – alternating current (AC)
maiņstrāvas efektīvās vērtības – AC RMS values

maiņstrāvas ģenerators – alternator

P paramagnētiskas vielas – paramagnetic substances
pašindukcija – auto-induction

primārais tinums – primary winding

R reaktīvā pretestība – electrical reactance
rotors – rotor

S sekundārais tinums – secondary winding
stators – stator

T transformācijas koeficients – transformation coefficient

transformatora lietderības koeficients – transformer efficiency

transformators – transformer

1. Elektromagnētiskās svārstības un viļņi Electromagnetic fluctuations and waves

E elektromagnētiskās svārstības – electromagnetic fluctuations
elektromagnētiskie viļņi – electromagnetic waves

elektromagnētisko viļņu skala – electromagnetic wave scale

G globālās pozicionēšanas sistēmas (GPS) – global positioning systems (GPS)

I ideāls svārstību kontūrs – perfect oscillation circuit

R radiolokācija – radiolocation
radioteleskops – radio telescope

S svārstību kontūrs – oscillation circuit

V viļņa garums – wavelength

viļņa izplatīšanās ātrums – wave propagation speed

2. Apgaismojums un attēli Lighting and pictures

A apgaismojums – lighting

aptumsums – eclipse

atstarošanās leņķis – reflection angle

atstarošanās leņķis – reflection angle

attēla lineārais izmērs – linear image size

attēls – image, picture

C cilvēka acs – human eye

E ēna – shadow

F fokusa attālums – focal length

fokuss – focus

fotometrija – photometry

G gaismas absolūtais laušanas koeficients – absolute reflective index of light

gaismas atstarošana – light reflection

gaismas atstarotais stars – reflected light beam

gaismas avota stiprums – light source intensity

gaismas avots – light source

gaismas krītošais stars – light falling beam

gaismas laušana – refraction

gaismas laušanas koeficients – refraction index

gaismas laušanas leņķis – refraction angle

gaismas plūsma – flux

gaismas stara krišanas leņķis – beam angle

galvenā optiskā ass – major axis

H homogēnā optiskā vide – homogeneous optical medium

I ieliekts spogulis – concave mirror

izkļiedētājlēca – spreader lens

izliekts spogulis – convex mirror

K krišanas leņķis – angle of incidence

L laušanas leņķis – refraction angle

lēca – lens

lēcas fokusa attālums – lens focal length

lēcas fokuss – lens focus

lēcas galvenā optiskā ass – major axis of lens

lēcas lineārais palielinājums – lens linear increase

lēcas optiskais stiprums – lens optical power

lēcas optiskās blakusasis – adjacent axes of lens

P palielināts attēls – enlarged image

pilnīgā iekšējā atstarošana – total internal reflection

pilnīgās atstarošanas robežleņķis – critical angle of total reflection

plakanais spogulis – flat (plane) mirror

plānā lēca – thin lens

priekšmeta lineārais izmērs – linear dimension of object

R reālais attēls – real image

redze – vision, sight

redzes leņķis – field of view

relatīvais laušanas koeficients – relative refractive index

S samazināts attēls – reduced image

savācējlēca – collector lens

sfēriskais spogulis – spherical mirror

šķietamais attēls – apparent image

spoguļa centrs – mirror center

spoguļa virsotne – mirror vertex

spogulis – mirror

spuldzes gaismas efektivitāte – light bulb efficiency

spuldzes jauda -lamp power

T tālredzība – foresight

telpas leņķis – solid angle

tuvredzība – myopia, shortsightedness

V vienliels attēls ar priekšmetu – virtual image

3. Gaismas viļņi

Light waves

D difrakcijas režģa konstante – diffraction lattice constant

difrakcijas režģis – diffraction grating

G gaismas difrakcija – light diffraction

gaismas dispersija – light dispersion

gaismas interference – light interference

gaismas polarizācija – polarization of light

H hologrāfija – holography

I interferometrs – interferometer

K koherenti gaismas viļņi – coherent light waves

S spektrs – spectrum

V varavīksne – rainbow

4. Atoms un atoma kodols

Atom and nucleus

A absorbcijas spektri – absorption spectra

alfa daļiņa – alpha particle

alfa radioaktivitāte – alpha radioactivity

atoma kodols – atomic nucleus

atoms – atom

B beta radioaktivitāte – beta radioactivity

E elektrona izejas darbs – output of the electron work

elektrona orbitāle – electron orbital

elektrona spins – electron spin

elektrons – electron

emisijas spektri – emission spectra

F fotoefekta sarkanā robeža – red border of photo effect

fotoefekts – photo effect

fotons – photon

I ierosināts atoms – proposed atom

inducētais starojums – induction radiation

īpatnējā saites enerģija – specific binding energy

izotopi – isotopes

K ķēdes reakcija – chain reaction

kodola masa – mass of nucleus

kodolreakcija – nuclear reaction

kodolreakcijā izdalītā enerģija – output energy from nuclear reaction

kodolspēks – nuclear force

kodolu saites enerģija – nuclear binding energy

kodolu sintēzes reakcijas – nuclear fusion reactions

L lāzers – laser

luminiscentais starojums – fluorescent radiation

M masas skaitlis – mass number

masas starpība – mass difference

N neitrons – neutron

nukloni – nucleons

P protoni – proton

pussabrukšanas periods – half-life

R radioaktivitāte – radioactivity

rentgenstarojums – x-ray

S sabrukšana – collapse

siltumstarojums – radiant heat

spektrālanalīze – spectral analysis

spontānais starojums – spontaneous radiation

starojuma doza – radiation dose

V vidējais dzīves ilgums – average life expectancy

5. Fizika mūsdienu tehnoloģiskajos

procesos

Physics in modern technological processes

A analogais signāls – analog signal

atomspēku mikroskops – atomic force microscope

D datortomogrāfija – computed tomography

digitālais signāls – digital signal

F fotorezistors – photo resistor

G gaismas diode – LED

K kodolu magnētiskā rezonanse – nuclear magnetic resonance

kurināmā elements – fuel cell

M modems – modem

N nanotehnoloģijas – nanotechnologies

P pozitronu emisijas tomogrāfija – positron emission tomography

Jēdzieni ĢEOGRĀFIJĀ • Concepts in GEOGRAPHY

1. Pasaules telpiskās struktūras un ģeogrāfiskais novietojums

Global spatial structures and geographic location

absolūtā monarhija – absolute monarchy

konstitucionāla monarhija – constitutional monarchy

metropole – metropolis

monarhija – monarchy

parlamentārā monarhija – parliamentary monarchy

parlamentārā republika – parliamentary republic

pasaules telpiskās struktūras – global spatial structures

prezidentālā republika – presidential republic

reģions – region

republika – republic

starptautiska teritorija – international territory

administratīvā teritorija – administrative area

starptautiskās tiesības – international law

suverena valsts – sovereign nation

tautas attīstības indekss (TAI) – human development index (HDI)

teokrātiskā monarhija – theocratic monarchy

terorisms – terrorism

tipoloģija – typology

valsts – state, country

valsts robeža – state border

valsts teritorija – territory of the country

anklāvs – enclave

ANO – UN

antropogēns – anthropogenic

atkarīgas teritorijas – dependencies

cilvēka ģeogrāfija – human geography

ģeogrāfija – geography

klasifikācija – classification

kolonija – colony

starptautiskās organizācijas – international organizations

ANO svarīgākās institūcijas – UN main bodies

2. Demogrāfiskie procesi, iedzīvotāju demogrāfiskā un sociālā struktūra

Demographic processes, demographic and social structure of population

A absolūtās nabadzības sliekšnis (ir noteikusi ANO) – absolute poverty threshold (defined by the UN)

analfabēts – illiterate

D dabiskā pieauguma koeficients – natural growth rate

demogrāfija – demographics

demogrāfiskā pāreja – demographic transition

demogrāfiskā politika – demographic policy

demogrāfiskā slodze – demographic burden

demogrāfiskais sprādziens – demographic explosion

depopulācija – depopulation

dzimstības vispārējais koeficients – general fertility rate

dzimumu disproporcija – gender disproportion

dzimumvecumstruktūras piramīda – sex-age structure pyramid

džini indekss – Gini index

I iedzīvotāju ataudzē jeb dabiskais

pieaugums – population reproduction or natural increase

iedzīvotāju demogrāfisko struktūru – demographic structure of population

M maksimāli pieļaujama iedzīvotāju skaits – maximum population

mediānais vecums – median age

mirstības vispārējais koeficients – overall mortality rate

mūsdienu ataudzes tips – modern type of reproduction

N nabadzības pazīmes (ANO Tūkstošgades deklarācija) – signs of poverty (UN Millennium Declaration)

P paplašinātā ataudze – expanded reproduction
pirktspējas paritāte (PPP) – purchasing power parity (PPP)

primitīvais ataudzēs tips – primitive type of reproduction

S sašaurinātā ataudze – narrow reproduction

summārais dzimstības (fertlais) koeficients – total fertility rate

V vidējais paredzamais mūža ilgums (mūža ilgums) noteikta vecuma iedzīvotājiem – average life expectancy for people at certain age

vienkāršā ataudze – simple reproduction

3. Pasaules apdzīvojuma daudzveidība un to veidojošie komponenti

Diversity of world population and its constituent components

“smadzeņu noplūde” – “brain drain”

A aglomerācija – agglomeration

antropogēnā slodze – anthropogenic load

apdzīvojuma sistēma – system of population

apdzīvojums – habitation

apdzīvota vieta – settlement

apdzīvotība – population

apdzīvoto vietu blīvums – settlement density

B bēglis – refugee

D daudzfunkcionālās pilsētās – multifunctional cities

deportācija – deportation

E ekumene – ecumene

emigrācija – emigration

I imigrācija – immigration

izklaidus (dispersais) apdzīvojums – dispersed human settlements

K kompaktais apdzīvojums – compact habitation

konurbācija – conurbation

M megapole – megalopolis

migrācijas saldo – net migration

monofunkcionālās (vienas nozares) pilsētas – single function (one sector) cities

N naturalizācija – naturalization

P pārapdzīvotība – overcrowding

pilsēta – city, town

pilsētas funkcionālais zonējums – functional urban zoning

pilsētas telpiskā struktūra – urban spatial structure

R reemigrācija – return migration

rurbanizācija – rurbanization

S suburbanizācija – suburbanization

U urbanizācija – urbanization

V viltus (graustu) urbanizācija – false (slum) urbanization

4. Pasaules kultūru daudzveidība un ģeogrāfija

Cultural diversity and geography of the world

A akulturācija – acculturation

asimilācija – assimilation

ateisms – atheism

E atniskā kultūra – ethnic culture

etniskie reģioni – ethnic areas

etnoss (etniska grupa) – ethnos (ethnic group)

G globālās valodas – global languages

I inovācija – innovation

K kultūra – culture

kultūrainavas elementi – elements of cultural landscape

kultūras ģeogrāfija – cultural geography

kultūras reģioni – cultural regions

kultūras reģions – cultural region

L lokāls – local

M masu kultūra – mass culture

monoteisms – monotheism

N nācija – nation

P pidžinvaloda (pidžins) – pidgin language (pidgin)

R reliktu kultūrainava – relict cultural landscape

S separātisms – separatism

T tautas kultūra jeb tradicionālā kultūra – popular culture or traditional culture

tautība – ethnic origin, nationality

V valodu grupa – language group

valodu saime – language family

vietējās valodas – local languages

5. Dabas procesu un parādību veidošanās

Zemes litosfērā, hidrosfērā, atmosfērā, biosfērā un to ģeogrāfiska izplatība

Formation of natural processes and phenomena in the lithosphere, hydrosphere, atmosphere, biosphere of the Earth and their geographical distribution

A abrāzijas krasts – abrasive coast

akumulācijas krasts – accumulation coast

albedo – albedo

apvelings – upwelling

astenosfēra – asthenosphere

atmosfēra – atmosphere

atmosfēras aktivitātes centri – atmospheric activity centers

atmosfēras nokrišņi – atmospheric precipitation

atmosfēras pretstarojums – atmospheric radiation

atmosfēras spiediens – atmospheric pressure

atmosfēras vispārējā cirkulācija – atmospheric general circulation

augšne – soil

augšnes aktīvie veidotājfaktori – active soil forming factors

augšnes degradācija – soil degradation

augšnes erozija – soil erosion

augšnes horizonts – soil horizon

augšnes pasīvie veidotājfaktori – passive soil forming factors

augšnes reakcija – soil reaction

augšnes struktūra – soil structure

augšņu sasāļošanās – soil salinization

B bioķīmiskā dēdēšana – biochemical weathering

- D** **daunvelings** – downwelling
dēdējumgaroza – weathering crust
dēdēšana – weathering
delta – delta
denudācija – denudation
depresijas piltuve – cone of depression
dobsona vienība – Dobson unit
- E** **El Ninjo** – El Niño
- F** **fizikālā dēdēšana** – physical weathering
- G** **ģeoloģiskā vide** – geological environment
ģeosinklinālā josla – geosynclinal belt
globālais ūdens riņķojums – global water cycle
grunts – bottom, ground
- H** **hidroloģiskais režīms** – hydrological regime
hidrosfēra – hydrosphere
hipocentrs jeb zemestrīces fokuss –
 hypocenter or earthquake focus
humifikācija – humification
- I** **iekškontinentālais rifts** – intercontinental rift
infiltrācija – infiltration
iztvaikošana – evaporation
- K** **karstais plankums** – hot spot
karsts – karst
ķīmiskā dēdēšana – chemical weathering
kodols – core
kolīzija – collision
koriolisa spēks – Coriolis effect
krasta līnija – coastline
krasta zona – coastal zone
- L** **lava** – lava
litosfēra – lithosphere
litosfēras plātnes – lithosphere plates
- M** **magma** – magma
magmatisms – magmatism
magnitūda – magnitude
mantija – mantle
mazūdens fāze – low water phase
metamorfisms – metamorphism
mezofēra – mesosphere
mineralizācija – mineralization
monitorings – monitoring
- N** **negaiss** – thunderstorm
nobiras – talus
nogāžu procesi – slope processes
nogrūvums – landslide
nogulumi (nogulas) – silt
noslīdenis – landslide
notece (hidroloģijā) – runoff (in hydrology)
- O** **okeāna virsas straumes** – ocean surface
 currents
ozona caurums – ozone hole

- P** **pali** – floods
pārtuksnešošanās – desertification
pedosfēra – pedosphere
piekraste – coast, shore, littoral
plūdi – floods
pludmale – beach, seashore, strand
- R** **radiācijas balance** – radiation balance
rietumu plūdums – western fluency
- S** **saules radiācija** – solar radiation
seismiskie viļņi – seismic waves
seismogrāfs – seismograph
siltumnīcas efekta gāzes – greenhouse gas
siltumnīcas efekts – greenhouse effect
spredings – spreading
stratosfēra – stratosphere
subdukcijas zona – subduction zone
sublimācija – sublimation
- T** **termālie ūdeņi** – thermal waters
termosfēra – thermosphere
transpirācija – transpiration
troposfēra – troposphere
tropu cikloni (viesuļvētras, orkāni, taifūni, vilti vi līi, bagio) – tropical cyclones (hurricanes, typhoons, wilts, bagio)
- U** **ūdens balance** – water balance
ūdens erozija – water erosion
ūdenslīnija – waterline
upju ūdensguve – river catchment
- V** **vēja erozija** – wind erosion
vējš – wind
vidusokeāniskās grēdas – mid-oceanic ridges
virpuļviesulis (viesulis, smerčs, tornado, trombs) – whirlwind (twister, smerch, tornado)
- vulkānisms** – volcanism
vulkāns – volcano
- Z** **zemes garoza** – earth's crust
zemestrīce – earthquake
zemūdens nogāze – underwater slope

6. Cilvēka, sabiedrības ietekme ekosistēmās un ainavu veidošanās procesos pasaules reģionos, valstīs

Impact of human society on ecosystems and landscape formation processes in regions and countries of the world

- A** **abiotiskais komponents** – abiotic component
albedo – albedo
antropogēnais faktors – anthropogenic factor
arīds klimats – arid climate
augstkalnu tuksneši – high-altitude deserts
Augstumjoslojums – altitudinal zonation

- B** bentāle – benthic
- biocenoze – biocoenosis
- bioloģiska daudzveidība – biodiversity
- bioloģiskā produktivitāte – biological productivity
- bioma – bioma
- biosfēra – biosphere
- biosferas rezervāti – biosphere reserves
- biotiskais komponents – biotic component
- biotops – habitat
- C** cilvēku radītās katastrofas – man-made disasters
- D** dabas aizsardzība – nature protection
- dabas katastrofas – natural disasters
- dabas zona – natural area
- daudzgadīgais jeb mūžīgais sasalums – perennial or permafrost
- detrīts – detritus
- direktīva – directive
- E** ekoloģiskās pēdas nospiedums – ecological footprint
- ekosistēma – ecosystem
- G** ģeogrāfiskā ainava – geographical landscape
- ģeosfēras – geo-spheres
- H** humīds klimats – humid climate
- I** iekškontinentālie tuksneši – continental deserts
- inversija – inversion
- īpaši aizsargājamās dabas teritorijas jeb aizsargājamās teritorijas – specially protected natural areas or protected areas
- K** kalnu ledāji jeb šļūdoņi – mountain glaciers
- katastrofa – catastrophe, disaster
- konvencija – convention
- kultūrainava jeb antropogēna ainava – cultural landscape or anthropogenic landscape
- L** ledus (arktiskie un antarktiskie) tuksneši – ice (Arctic and Antarctic) deserts
- M** mangrovju audzes – mangroves
- melnzeme – black soil, humus-rich soil
- mežs – forest, wood
- mikroklimats – microclimate
- mitrāji – wetlands
- mitrie tropu meži jeb tropu lietusmeži – moist tropical forests or tropical rainforests
- O** orogrāfiskie jeb reljefa tuksneši – orographic (terrain) deserts
- P** pašattīršanās – self cleaning
- piekrastes tuksneši – coastal deserts
- piesārņojoša viela – pollutant
- podzolaugnes – podzolic soil

- primārais (pirmatnējais) mežs – primary (primordial) forest
  - S** sarkandzeltenās un sarkanās feralītu augsnes – yellow-red and red feralite soils
  - savanna – savanna
  - sekundārais mežs – secondary forest
  - semiarīds klimats – semiarid climate
  - smogs – smog
  - stepe – steppe
  - T** taiga jeb boreālie skujkoku meži – taiga or boreal coniferous forests
  - tropu tuksneši – tropical deserts
  - tuksnesis – desert
  - tundra – tundra
  - V** vides aizsardzība – environmental protection
  - vides ilgtspējīgā attīstība – environmental sustainability
  - Z** zemsedze – land cover
  - zemsega – ground litter, dead soil-covering
- 7. Mūsdienu pasaules saimniecības struktūra un ģeogrāfiskā izvietojuma likumsakarības**
Structure of modern global farming and regularities of geographical location
- D** darbietilpīga nozare – labour-intensive industry
  - E** ekonomiskā politika – economic policy
  - energoietilpīga nozare – energy-intensive industry
  - G** globālais (pasaules) kopprodukts – global (world) GDP
  - I** integrācija – integration
  - internacionalizācija – internationalization
  - K** kooperācija – cooperation
  - L** liberalizācija (ekonomikas, tirdzniecības) – (economic, trade) liberalization
  - M** materiālietilpīga nozare – highly material industry
  - P** pasaules (starptautiskais) tirgus – global (international) market
  - pasaules saimniecība – world farming, global agriculture
  - S** saimniecības nozare – farm sector
  - specializācija – specialization
  - starptautiskās ekonomiskās attiecības – international economic relations
  - T** transnacionalizācija – transnationalisation
  - Z** zinātņietilpīga nozare – knowledge intensive industry

8. Dabas resursu, izejvielu nodrošinājums un patēriņa dinamikas ģeogrāfija

Provision of natural resources and raw materials, geography of consumption dynamics

- A** alternatīvie energoresursi – alternative sources of energy
- B** biomasa – biomass
boksīti – bauxite
- D** dabas resursi – natural resources
dabaszgāze – natural gas
derīgo izrakteņu atradne – mineral deposit
derīgo izrakteņu baseins – mineral pool
derīgo izrakteņu krājumi – mining stocks
derīgo izrakteņu resursi – mineral resources
- E** enerģētiskie dabas resursi (energoresursi) – energetic natural resources (energy resources)
enerģētiskie derīgie izrakteņi – energetic minerals
- H** heliostacija – heliostation
- K** koksnes krāja – wood volume
- M** marikultūra – mariculture
meža atjaunošana – reforestation
meža resursi – forest resources
minerālu resursi – mineral resources
- N** nafta – oil
nodrošinājums ar zemes resursiem – provision of land resources
- O** ogles – coal
- R** rūda – ore
rūpniecības izejvielu resursi – industrial raw material resources
- S** saldūdens resursi – freshwater resources
sauszeme jeb zeme kā dabas resurss – land or land as a natural resource
- U** urāns – uranium
- V** vides resursi – environmental resources

9. Cilvēku (darbaspēka) resursu reģionālās atšķirības un nodarbinātības struktūra

Regional differences of human (labor) resources and employment structure

- B** bezdarbnieks – unemployed person
- D** darbaspēka resursi – labor resources
- E** ekonomiski aktīvie iedzīvotāji jeb darbaspēks – economically active population or labour force
- N** nodarbinātības līmenis – employment rate

10. Starptautiskās tirdzniecības ģeogrāfija un preču plūsmas

Geography of international trade and flow of goods

- A** ārējā tirdzniecība – foreign trade
ārējās tirdzniecības apgrozība – foreign trade turnover
ārējās tirdzniecības politika – foreign trade policy
automaģistrāle – highway, motorway
- B** brīvās tirdzniecības zona – free trade zone
- C** ceļu blīvums – road density
- E** ekotūrisms – ecotourism
emisija – emission
- G** ģeotūrisms – geotourism
globālā klimata pasiltinašanās – global warming
globalizācija – globalization
- I** ilgtspējīgs tūrisms – sustainable tourism
- K** kabotāžas pārvadājumi – cabotage
kapitāla transnacionalizācija jeb kapitāla starptautiska migrācija – transnational nature of capital or international migration of capital
- konteinerkuģis – containership
kravu apgrozība – cargo turnover
kravu pārvadājumi – freight forwarding
- M** muita – customs
multimodālā transporta sistēma – multi-modal transportation system
- P** pasažieru apgrozība – passenger turnover
pasažieru pārvadājumi – passenger transportation
portfeļinvestīcijas – portfolio investment
- R** reeksports – re-export
- S** skābais lietus – acid rain
standarta konteiners – standard container
- T** tankeris – tanker
terminālis – terminal
tiešās investīcijas – direct investment
tirdzniecības saldo – trade balance
transporta infrastruktūra – transport infrastructure
transporta mezgls – transport hub
transporta sistēma – transport system
tranzītpārvadājumi – transit traffic
tūrisma aģentūra – travel agency
tūrisma attīstības priekšnoteikumi – prerequisites for development of tourism
tūrisma ģeogrāfija – tourism geography
tūrisma nozare – tourism
tūrisma objekts – tourist attraction

Jēdzieni KULTUROLOĢIJĀ • Concepts in CULTURAL STUDIES

Kultūras jēdziena izpratne

Understanding of the concept of culture

- A** adaptācija – adaptation
- animisms – animism
- antropoloģija – anthropology
- arhetips – archetype
- artefakts – artifact
- asimilācija – assimilation
- C** cikliska laika uztvere – cyclic time perception
- civilizācija – civilization
- D** dolmeni – dolmen
- E** estētika – aesthetics
- F** fetišisms – fetishism
- G** garīgs – spiritual
- H** hierarhija – hierarchy
- I** integrācija – integration
- K** kanons – canon
- kolektīvā atmiņa – collective memory
- komunikācija – communication
- kromlehs – cromlech
- kults – cult
- kulturoloģija – culturology
- kultūra kā sistēma – culture as a system
- kultūras objekts – cultural object
- kultūras subjekts – cultural entity
- kultūras telpa – cultural space
- L** lineārā laika uztvere – linear time perception
- M** maģija – magic
- materiāls – material
- menhīrs – menhir
- mīts – myth
- monogāmija – monogamy
- N** norma – norm
- P** paradigma – paradigm
- pasaules ass – world axis
- pasaules koks – world tree
- piramīda – pyramid
- pirmatnējais sinkrētisms – prehistoric syncretism
- poligāmija – polygamy
- priesteris – priest
- process – process
- profānais – profane
- R** rituāls – ritual
- S** sakrāls – sacred
- socializācija – socialization
- Š** šamanis – shaman
- T** tabu – taboo
- templis – temple

totēmisms – totemism

U universāls – universal

Kultūra kā sistēma

Culture as a system

- E** etnogrāfiska zīme – ethnographic sign
- Ē** ētika – ethics
- H** harmonija – harmony
- hieroglifs – hieroglyph
- I** ideāls – ideal, perfect
- ikona – icon
- indivīds – individual
- K** kanons – canon
- konvencionāls – conventional
- kultūrvaronis – culture hero
- L** lokāls – local
- P** piktogramma – pictogram
- plurālisms – pluralism
- polemika – polemic
- R** relatīvisms – relativism
- S** sabiedrība – society
- semantika – semantics
- semiotika – semiotics
- simbols – symbol
- standarts – standard
- subjektīvs – subjective
- T** tradīcija – tradition
- U** unificēt – unify
- V** vērtība – value
- Z** zīme – sign, mark

Kultūras izpausmes formas

Cultural forms of expression

- A** abstrakcionisms – abstractionism
- ainava – landscape
- akropole – accropolis
- akts – act
- Allāhs – Allah
- altāris – altar
- ampīrs – empire
- angļu parks – English park
- angļu parks (ainavparks) – English (landscape) garden
- antīkā kultūra – ancient culture
- antropocentrisms – anthropocentrism
- apsīda – apse
- apustulis – apostle
- arabeska – arabesque
- arka – arch

augstcilnis – high relief

B bahaisms – bahaism

balustrāde – belustrade

bareljefs – bas-relief

baroks – baroque

batālija – battle piece

baušļi – commandments

bazilika – basilica

baznīca – church

Bībele – Bible

Brahma – Brahma

Buda – Buddha

budisms – buddhism

C cilnis – molding, relief

D dadaisms – dadaism

Dao – Dao

derība – covenant, testament

dizains – design

dogma – dogma

donžons – donjon

doriskais orderis – doric order

dvēsele – soul

dzega – ledge, cornice

džainisms – jainism

E eklektisms – eclecticism

ekspresionisms – expressionism

empīrisms – empiricism

F fasāde – facade

figurāla kompozīcija – figural composition

filozofija – philosophy

fovisms – fauvism

franču dārzs – French garden

freska – fresco

frīze – frieze

frontons – pediment

futūrisms – futurism

G gars – spirit

geiša – geisha

gotika – gothic

gregoriāniskais dziedājums gregorian chant

H heliocentrisms – heliocentrism

hepenings – happening

HIGE TECH

hinduisms – hinduism

humānisms – humanism

I ikebana – ikebana

ikona – icon

impresionisms – impressionism

inkrustācija – inlay

interjers – interior

lŃ – jaŃ – yin-yang

islāms – islam

J Jahve (JHWH) – Yahweh

jaunpagānisms – latest paganism

joga – yoga

joniskais orderis – Ionic order

jūdaisms – judaism

jūgendstils – Art Nouveau

K Kaaba – kaaba

kaligrāfija – calligraphy

kami – kami

kapela – chapel

kapitelis – capitel

karma – karma

katedrāle – cathedral

kinētiskā māksla – kinetic art

klasicisms – classicism

klusā daba – still life

kolonna – column

kompozīcija – composition

konfesija – confession

konfūcisms – confucianism

konstruktīvisms – constructivism

kontrfors – buttress, counterfort

kora – kora

Korāns – Koran

korintiskais orderis – corinthian order

kosmogonisms – cosmogony

kristietība – christianity

Kristus – Christ

Krusta ceļš – Way of grief, Via Dolorosa

krusta zīme – sign of the cross

kubisms – cubism

kupols – dome

kuross – kouros

M Madonna – Madonna

mandala – mandala

manierisms – mannerism

marīna – marine art

mauzolejs – mausoleum

meandrs – meander

medaljons – medallion

mediji – media

Meka – Mecca

metadizains – meta-design

minarets – minaret

modernisms – modernism

mokša – moksha

monoteisms – monotheism

mošeja – mosque

mozaika – mosaic

Mozus – Moses

Muhameds – Muhammad

multimediji – multimedia

musulmanis – muslim

N nimbs – halo

nirvāna – nirvana

O obelisks – obelisk

P pagoda – pagoda

palaco – palaco

panteisms – pantheism

patriarhs – patriarch

performance – performance

pilārs – pillar

pilsētubuvniecība – urban construction

plenērs – workshop

politeisms – polytheism

popārts – pop art

popkultūra – pop culture

portāls – portal

portrets – portrait

postimpresionisms – post-impressionism

postmodernisms – post-modernism

pravietis – prophet

primitivisms – primitivism

R racionālisms – rationalism

rastafarisms – rastafarianism

Raudu siena – Western Wall

reālisms – realism

reinkarnācija – reincarnation

relatīvs – relative

reliģija – religion

relikvija – relic

renesanse – renaissance

rokoko – rococo

romantisms – romanticism

romānika – romanesque

S sakta – ouch, brooch

sanskrits – sanskrit

sātanisms – satanism

scenogrāfija – scenography

scientoloģija – scientology

sholastika – scholasticism

sikhisms – sikhism

simbolisms – symbolism

sinagoga – synagogue

sintoisms – shinto

sirreālisms – surrealism

Sīnāja kalns – Mount Sinai

skriptorijs – scriptorium

stilizācija – stylization

stils – style

Š Šiva – Shiva

T TanaK – tanak

tanka – tanka

templis – temple

teocentrisms – theocentricism

teogonisms – theogonism

teoloģija – theology

atkārtojas term. teoloģ., izsv.

Tipitaka – tipitaka

Tora – Torah

toriji – tories

transepts – transept

triumfa arka – triumphal arch

trubadūrs – troubadour

U urna – urn

Vecā Derība – Old Testament

V velve – vault

vēdas – vedas

Višnu – Vishnu

Z zelta griezum – golden ratio

žanrs – genre

Kultūras procesi un starpkultūru attiecības

Cultural processes and intercultural relations

A asimilācija – assimilation

D diskriminācija – discrimination

E eirocentrisms – Eurocentrism

G globalizācija – globalization

I imigrācija – immigration

integrācija – integration

K komunikācija – communication

kultūras determinisms – cultural determinism

kultūras dialogs – cultural dialogue

kultūras indikatori – cultural indicators

kultūras mantojums – cultural heritage

M minoritāte – minority

R rasisms – racism

T tolerance – tolerance

U UNESCO – UNESCO

Indivīda un sabiedrības attiecības

Relationship between individual and society

D demokrātija – democracy

E egocentrisms – egocentrism

elite – elite

elks – idol

emo – emo

etnisk – ethnic

etnocentrisms – ethnocentrism

etnoloģija – ethnology

etnoss – ethnos

- G** goti – goths
- Ģ** ģēnijs – genius
- H** harismātisks – charismatic
  - hiphops – hip-hop
- hipiji – hippies
- I** identitāte – identity
- ideoloģija – ideology
- K** kontrkultūra – counter-culture
- kultūrvaronis – culture hero
- L** liberāls – liberal
- līderis – leader
- M** masu kultūra – mass culture

Piezīmes

- monokulturālisms – monoculturalism
- multikulturālisms **nacionāls** – multiculturalism
national
- P** panki – punks
- S** separātisms – separatism
  - skinhedī – skinheads
- socializācija – socialization
- subkultūra – subculture
- T** tirānija – tyranny
- V** vara – power, authority
  - vara kultūrā – power in culture

Notes

Jēdzieni EKONOMIKĀ • Concepts in ECONOMICS

A alternatīva – alternative
alternatīvās izmaksas – opportunity cost
apgrozāmais kapitāls – working capital

C cilvēku resursi – human resources

D dabas resursi – natural resources
darba alga – wage(s), salary
darba dalīšana – division of labour
darba ražīgums – labour productivity
darbaspēks – workforce
darbs – work, labor

E ekonomika – economics
ekonomikas pamatjautājumi – key economic issues
ekonomikas pamatproblēma – basic economic problem
ekonomiskās vajadzības – economic needs
ekonomiskie procesi – economic processes
ekonomiskie resursi – economic resources
ekonomists – economist

I ierobežotības problēma – constraint problem
informācija – information
investīcijas – investments
izvēles cena – option price
izvēles problēma – problem of choice
izvēles situācija – choice situation

K kapitāla resursi – capital resources
kapitāls – capital
kompromisa izvēle – compromise choice
kopējie ienākumi – total income
kopējie izdevumi – total expenses

L luksus preces – luxury goods

M makroekonomika – macroeconomics
materiālie resursi – material resources
mikroekonomika – microeconomics
motivācija – motivation

P pakalpojums – service
pamatkapitāls – share capital
patērētāji – consumers
patēriņa preces – consumer goods
peļņa – profit
personiskās vajadzības – personal needs
pirmās nepieciešamības preces – essentials goods, goods of prime necessity
prece – goods, commodity, product
primārās vajadzības – primary needs
procenti – interest, percentage

R ražošana – production
ražošanas efektivitāte – production efficiency
ražošanas faktori – factors of production

ražošanas iespēju likne – production possibility curve
ražošanas līdzekļi – means of production
ražošanas resursi – production resources
ražošanas vajadzības – production needs
rente – rent

S samaksa – payment
sekundārās vajadzības – secondary needs
specializācija – specialization
stimulēšana – stimulation

U uzņēmējdarbība – business, entrepreneurship
uzņēmējspējas – entrepreneurial capabilities

V vajadzības – needs, requirements
vēlmes – expectations

Z zeme – land

Ekonomiskās sistēmas un konkurence
Economic systems and competition

A autortiesības – copyright

B birža – exchange
brīvā tirgus ekonomika – free market economy

C cena – price

D dabīgais monopols – natural monopoly
darba birža – labour exchange
darbaspēka tirgus – labour market

E ekonomikas modelis – economic model
ekonomiskā sistēma – economic system

F finanšu plūsma – financial stream
firma – firm, company
firmas zīme – trade mark
fondu birža – stock exchange

H horizontālā saplūšana – horizontal fusion

I informācijas tirgus – information market
īpašums – property

J jauktā ekonomika – mixed economics

K kartelis – cartel
komandekonomika – command economy
koncerns – concern
konkurence – competition

M mājsaimniecība – household
monopolistiskā konkurence – monopolistic competition
monopols – monopoly
monopsons – monopsony

N naudas tirgus – money market
nedabīgais (mākslīgais) monopols – unnatural (artificial) monopoly
nekustamā īpašuma tirgus – real estate market

O oligopols – oligopoly
oligopsons – oligopsony

P pakalpojumu tirgus – service market
patents – patent
patēriņa preču tirgus – consumer goods market
pilnīgā konkurence – full competition
preču birža – commodities exchange
privatizācija – privatization

R ražošanas diversifikācija – diversification of production
ražošanas līdzekļu tirgus – market of the means of production

S sabiedriskās preces – public goods
sindikāts – syndicate

T tirgus – market
tirgus dalībnieks – market participant
tradicionālā ekonomika – traditional economy
trests – trust

U uzņēmums – company, enterprise

V valūtas birža – currency exchange
valūtas tirgus – exchange market, currency market
vertikālā saplūšana – vertical fusion
vērtspapīru tirgus – securities market
vienkāršots tirgus modelis – simplified market model

Patērētāja rīcība
Consumer's behavior

A akcija – share, stock
apdrošināšana – insurance
apdrošināšanas prēmija – insurance premium
autortiesības – copyright

B brīvi naudas līdzekļi – free funds
brokeris – broker
bruto darba alga – gross wage, gross salary
budžeta līnija – budget line
budžets – budget
budžets ar deficītu – budget deficit
budžets ar pārpalikumu – budget surplus

C civiltiesiskā apdrošināšana – civil liability insurance

D depozītnoguldījums (termiņa noguldījums) – deposit (term deposit)
derīgums – utility, validity
dividendes – dividends
dzīvības apdrošināšana – life insurance

E ēnu ekonomika – shadow economy, illegal economy

F finanšu līzings – financial leasing
fondu birža – stock exchange

G galējais derīgums (robežderīgums) – marginal utility

galējā derīguma mazināšanās likums – law of diminishing marginal utility

H hipotekārais kredīts – mortgage
hipotekārās ķīlu zīmes – mortgage bonds

I ieguldījums – investment
ieguldījumu apliecības – investment certificates
ienākumi – income
intelektuālais īpašums – intellectual property
investīciju jeb ieguldījumu fonds – investment fund
investors – investor
izdevumi – expenses, expenditure
iztikas minimums – subsistence minimum
īpašuma apdrošināšana – property insurance
īpašuma vērtspapīri – real estate securities

K kopējais derīgums – overall utility, overall validity
krājkonts – savings account
kredīta izmaksas – cost of credit
kredīts – credit

L likviditāte – liquidity
līzings – leasing

N neto darba alga – net wage, net salary
noguldījums – deposit
nominālā darba alga – nominal wage, nominal salary

O obligācija – bond
operatīvais līzings – operating lease
overdrafts – overdraft

P parāda vērtspapīri – debt securities
patērētāju kredīts – consumer credit
patērētāju tiesības – consumer rights
patērētāju tiesību aizsardzības likums – Consumer Rights Protection Law
pensija – pension
personāla akcijas – employee shares
pieprasījuma noguldījums – demand deposit
pirktspēja – purchasing power
priekšrocību akcijas – preference stock
privatizācijas sertifikāti – privatization certificates
privātie uzkrājumi – private savings
procentu likme – interest rate

R reālā darba alga – real wage, real salary

S sabalansēts budžets – balanced budget
saliktie procenti – compound interest
savstarpējie fondi – mutual funds
spekulants – speculator, profiteer
studējošā kredīts – student loan
studiju kredīts – study loan

T transfertmaksājumi – transfert payments

- V** valsts parādzīmes – treasury bills
- vekselis – bill (of exchange)
- veselības apdrošināšana – health insurance
- vērtspapīrs – security
- vienkāršie procenti – simple interest

Pieprasījums, piedāvājums, tirgus līdzsvars

Demand, offer, market equilibrium

- A** absolūti elastīgs piedāvājums – absolutely flexible offer
- absolūti elastīgs pieprasījums – absolutely flexible demand
- absolūti neelastīgs piedāvājums – absolutely inelastic supply
- absolūti neelastīgs pieprasījums – absolutely inelastic demand
- aizvietotājpreces – substitution goods
- C** cena – price
- cenu griesti – price caps
- cenu grīda – price floor
- E** elastīgs piedāvājums – flexible supply
- elastīgs pieprasījums – flexible demand
- I** individuālais piedāvājums – individual offer
- individuālais pieprasījums – individual demand
- iztrūkums jeb deficīts – deficit
- K** koplietojamās jeb papildinošās preces – shared items or complementary goods
- M** mazvērtīga prece – inferior good(s)
- N** neelastīgs piedāvājums – inelastic supply
- neelastīgs pieprasījums – inelastic demand
- normāla prece – normal good(s)
- P** patērētāja ieguvums – consumer benefit
- pārdevējs – seller, salesperson, vendor
- piedāvājuma daudzums – quantity supplied
- piedāvājuma likums – law of supply
- piedāvājuma likne (grafiks) – supply curve (graph)
- piedāvājuma tabula – supply table
- piedāvājums – supply, offer, tender
- pieprasījuma (cenas) elastīgums – elasticity of demand (price)
- pieprasījuma daudzums – quantity demanded
- pieprasījuma likums – law of demand
- pieprasījuma līkne (grafiks) – demand curve (graph)
- pieprasījuma tabula – demand table
- pieprasījums – demand, request, requirement
- pircejs – buyer, purchaser, customer
- preču deficīts – trade deficit
- preču pārpalikums – trade surplus

- R** ražotāja ieguvums – manufacturer benefit
- T** tirgus līdzsvara cena – market equilibrium price
- tirgus līdzsvars – market equilibrium
- tirgus piedāvājums – market offer
- tirgus pieprasījums – market demand
- V** vienādots elastīgums – streamlined flexibility

Uzņēmums un komercdarbība

Company and commercial activity

- A** akcija – share, stock
- akciju sabiedrība – joint-stock company
- akciju sabiedrības padome – board of jointstock company
- akcionārs – shareholder, stockholder
- akcionāru sapulce – general meeting of shareholders
- aktīvs – assets
- amortizācija – amortization, depreciation
- amortizācijas fonds – depreciation fund
- apgrozāmie līdzekļi – current assets
- ārējie līdzekļi – external resources
- B** bankrots – bankruptcy
- baņķieru kredīts – banking credit
- biznesa plāns – business plan
- bruto peļņa – gross profit
- D** darba devējs – employer
- darba ņēmējs – employee, worker
- debitors – debtor
- depozīta sertifikāts – certificate of deposit
- diskonts – discount
- dotācija – grant
- E** ekonomiskā peļņa – economic profit
- F** finanses – finances
- finansējums – financial leasing
- firma – firm, company
- franšīze – franchise
- G** grāmatvedība – accounting, accountancy
- grāmatvedības bilance – accounting balance
- grāmatvedības peļņa – accounting profit
- H** hipotekārais kredīts – mortgage
- I** iekšējie līdzekļi – domestic resources
- ilgtermiņa saistības – long-term liabilities
- individuālais komersants – individual merchant
- intelektuālais īpašums – intellectual property
- izlīgums – settlement
- īstermiņa saistības – short-term liabilities
- K** kapitālsabiedrības – capital companies
- komandītsabiedrība – limited partnership
- komercdarbība – commercial activity

komercdarbības formas – forms of commercial activity

komerčiālais kredīts – commercial credit

komerclikums – Commercial Law

komercreģistrs – commercial register

komerccabiedrība – commercial company

komersants – merchant

kontrolpakete – controlling interest

krājumi – stocks

kreditors – creditor

kredīts – credit

L licence – licence

likvidācija – liquidation

M maksājuma grūtības – payment difficulties

maksātnespēja – insolvency

N naudas plūsmas pārskats – statement of cash flow

nesadalītā peļņa – retained earnings

neto peļņa – net profit

O obligācija – bond

P pamatfondi – capital funds

pamatkapitāls – equity capital

pamatlīdzekļi – fixed assets

parastā komercpilnvara – ordinary commercial power of attorney

pasīvs – liabilities

pašnodarbinātais – self-employed person

peļņas un zaudējumu aprēķins – profit and loss account

personāla akcijas – employee shares

personālsabiedrība – partnership

pilnsabiedrība – general partnership

priekšrocību akcijas – preference stock

prokūra – procuration

prokūrists – proctor

R revidents – auditor

rezerves fonds – reserve fund

risks – risk, venture, jeopardy

S sabiedrība ar ierobežotu atbildību – limited liability company

saimnieciskā darbība – economic activity

sanācija – remediation

subsīdijas – subsidies

U uzkrājumi – savings

uzņēmējdarbība – business, entrepreneurship

uzņēmējs – businessman, entrepreneur

uzņēmums – company, enterprise

V valde – board (of directors)

valsts kredīts – state credit

vekselis – bill (of exchange)

vērtspapīri – securities

Ražošana un tirgzinības

Production and marketing

B bezzaudējuma punkts – break-even point

D darba ražīgums – productivity

E ekonomiskā peļņa – economic profit

ekonomiskās (netiešās) izmaksas – economic (indirect) costs

G galējā peļņa – extreme earnings

grāmatvedības izmaksas – accounting costs

grāmatvedības peļņa – accounting profit

I ieņēmumi – revenue

izdevumi – expenses

izmaksas – costs

K kopējā peļņa – total profit

kopējās izmaksas – total costs

kopējie ieņēmumi – total revenue

M mainīgās izmaksas – variable costs

mērķa tirgus – target market

N normālā peļņa – normal profit

P pastāvīgās izmaksas – fixed costs

pašizmaksa – cost price

peļņa – profit, gain, earnings

preču zīme – trade mark

R ražošana – production

ražošanas izmaksas – production costs

reklāma – advertisement

rentabilitāte – profitability

rentabilitātes koeficients – profitability ratio

robežieņēmumi jeb galējie ieņēmumi – marginal or extreme income

robežizmaksas jeb galējās izmaksas – marginal or ultimate costs

S sabiedriskās attiecības – public relations

sponsors – sponsor

T tiešā pārdošana – direct sales

tirgzinība (tirgvedība) – marketing

V vidējās izmaksas – average costs

vidējās kopējās izmaksas – average total costs

vidējās mainīgās izmaksas – average variable costs

vidējās pastāvīgās izmaksas – average fixed costs

vidējie ieņēmumi – average revenue; average earnings

Darbs un atalgojums

Work and remuneration

A akordsamaksa – piece rates

arodbiedrība – trade union

atvieglojumi – relief

B bezdarba līmenis – unemployment rate

bezdarbnieki – unemployed (people)

bezdarbs – unemployment

bruto darba alga – gross wage, gross salary

C cikliskais bezdarbs – cyclical unemployment

D dabiskais bezdarbs – natural rate of unemployment

darba alga – wage(s), salary

darba devējs- employer

darba intervija – job interview

darba koplīgums – collective agreement

darba laiks – working time

darba likums – Labour Law

darba līgums – contract of employment

darba ņēmējs – employee, worker

darba resursi – labour resources

darba resursu piedāvājums – offer of labour resources

darba resursu pieprasījums – demand for labour resources

darba tirgus – labour market

darbaspējīgie iedzīvotāji – working population

darbs – work, labour

dzīves gājuma apraksts – Curriculum Vitae (CV)

E ekonomiski aktīvie iedzīvotāji – economically active population

ekonomiski neaktīvie iedzīvotāji – economically inactive population

F frikcionālais (islaicīgais) bezdarbs – frictional (short-term) unemployment

G gabaldarba alga – piecework wage

I iztikas minimums – subsistence minimum

L laika darba alga – time salary

lokauts – lockout

M minimālā darba alga – minimum wage

motivācijas vēstule – motivation letter

N neapliekamais minimums – non-taxable minimum

neto darba alga – net wage, net salary

nodarbinātais – employee

nodarbinātība – employment

nodarbinātības līmenis – employment rate

nomiālā darba alga – nominal wage, nominal salary

P piemaksa – supplement, premium

pilnīga nodarbinātība – full employment

prēmija – premium, bonus, gratuity

progresīvā gabaldarba alga – progressive piecework wage

R reālā darba alga – real wage, real salary

regresīvā gabaldarba alga – regressive piecework wage

S sezonālais bezdarbs – seasonal unemployment

slēptais bezdarbs – hidden unemployment

streiks – strike

strukturālais bezdarbs – structural unemployment

Nauda un finanšu sektors

Money and financial sector

A atlikto maksājumu mērs – amount of deferral

B banka – bank

bankas konts – bank account

bankas parāds – bank debt

banknote – banknote

barters – barter

bezskaidra nauda – non-cash

C ceļojuma čeki – traveller's checks

Centrālā (emisijas) banka – central (emissions) bank

D debetkarte – debit card

debitoru parāds- debtors' debt

deflācija – deflation

devalvācija – devaluation

E elektroniskā nauda – electronic money

F finanšu iestāde – financial institution

H hipotekārais kredīts – mortgage

I inflācija – inflation

internetbanka – internet bank

izmaksu inflācija – cost inflation

K ķīla – pledge, earnest

komercbanka – commercial bank

krājaizdevu sabiedrība – savings and loan association

kredītiestāde – credit institution

kredītkarte – credit card

M maiņas (apgrozības) līdzeklis – exchange (circulation) tool

monēta – coin

N nauda – money

naudas agregāts – monetary aggregate

naudas aprites ātrums – velocity of money

naudas piedāvājums – money supply

naudas pieprasījums – demand for money

naudas pirktspēja – purchasing power of money

naudas vērtība – value of money

nomiāls – nominal

O obligāto rezervju norma – reserve requirement ratio

P pieprasījuma inflācija – demand inflation

R revalvācija – revaluation

U universālas komercbankas – universal commercial banks

uzkrāšanas līdzeklis – savings tool

V vērtības mērs – measure of value

Valsts loma ekonomikā

Role of the state in economics

- A** akcīzes nodoklis – excise tax, excise duty
- ārējie efekti – external effects
- B** blakus efekti – side effects
- D** dabas resursu nodoklis – natural resources tax
- deficīts – deficit, shortage
- diskrētie ienākumi – discrete income
- E** elektroenerģijas nodoklis – electricity tax
- ēnu ekonomika – shadow economy
- I** iedzīvotāju ienākuma nodoklis – personal income tax
- izložu un azartspēļu nodoklis – lottery and gambling tax
- K** korupcija – corruption
- M** muitas nodoklis – customs duty
- N** nekustamā īpašuma nodoklis – immovable property tax, real estate tax
- netiešie nodokļi – indirect taxes
- nodeva – fee
- nodoklis – tax, duty
- nodokļu likme – tax rate
- P** pamatbudžets – basic budget
- pašvaldību budžets – budget of local governments
- pievienotās vērtības nodoklis (PVN) – value-added tax (VAT)
- progresīvā nodokļa likme – progressive tax rate
- proporcionālā nodokļa likme – proportional tax rate
- R** regresīvā nodokļa likme – regressive tax rate
- S** sabiedriskās lietošanas preces un pakalpojumi – public goods and services
- sociālās apdrošināšanas iemaksas – social insurance contributions
- speciālais budžets – special budget
- stingras likmes – strict rates
- T** tiešie nodokļi – direct taxes
- tirgus nepilnības – market failures
- U** uzņēmuma ienākuma nodoklis – corporate income tax, enterprise income tax
- V** valsts ārējais parāds – external debt
- valsts budžeta ieņēmumi – state budget revenue
- valsts budžeta izdevumi – state budget expenditure
- valsts budžets – state budget
- valsts funkcijas – state functions
- valsts iekšējais parāds – internal debt
- valsts kopbudžets – state general budget

valsts transfertmaksājumi – state transfer payments

vieglo automobiļu un motociklu nodoklis – car and motorcycle tax

Ekonomikas stabilitāte un izaugsme

Economic stability and growth

- B** bezdarba izmaksas – unemployment costs
- biznesa inkubators – business incubator
- C** cikliska ekonomikas attīstība – cyclic economic development
- cilvēka kapitāls – human capital
- D** deflācija – deflation
- devalvācija – devaluation
- E** ekonomikas attīstība – economic development
- ekonomikas izaugsme – economic growth
- ekonomiskās aktivitātes cikls – cycle of economic activity
- ekonomiskie indikatori – economic indicators
- F** fiskālā politika – fiscal policy
- G** galaprodukts – final product
- I** iekšzemes kopprodukts (IKP) – gross domestic product (GDP)
- ierobežojošā fiskālā politika – restrictive fiscal policy
- ierobežojošā jeb dārgas naudas monetārā politika – restrictive monetary policy
- ilgtspējīga attīstība – sustainable development
- ilgtspējīga ekonomika – sustainable economy
- inflācija – inflation
- inflācijas temps – inflation rate
- inovācijas – innovations
- investīcijas – investments
- K** kāpums (paplašināšanās) – increase (expansion)
- klasteris – cluster
- kopējais piedāvātais reālais IKP apjoms – aggregate supply
- kopējais pieprasītais reālais IKP apjoms – aggregate demand
- krīze (iedobums, depresija) – crisis (depression)
- L** lietišķās aktivitātes cikla fāzes – phases of business cycle
- M** makroekonomiskā stabilitāte – macroeconomic stability
- monetārā politika – monetary policy
- N** nacionālais ienākums – national income
- nacionālais kopienākums – gross national income

nacionālais kopprodukts (NKP) – gross national product (GNP)

naudas pirktpēja – purchasing power of money

nominālais IKP – nominal GDP

P patēriņa cenu indekss – consumer price index
pievienotā vērtība – added value

R reālais IKP – real GDP
reālais IKP uz vienu iedzīvotāju – real GDP per capita

recesija (lejupslīde, kritums) – recession (decline, fall)

revalvācija – revaluation

rīcībā esošais ienākums – disposable income

S starpprodukts – between product
stimulējošā fiskālā politika – stimulative fiscal policy

stimulējošā jeb lētas naudas monetārā politika – easy monetary policy

T tīrais iekšzemes kopprodukts – net domestic product

U uzplaukums (virсотne) – boom (apex)

Starptautiskās ekonomiskās attiecības
 International economic relations

A absolūtā priekšrocība – absolute advantage
Apvienoto Nāciju Organizācija (ANO) – United Nations (UN)

ārējās tirdzniecības bilance – foreign trade balance

B bilances saldo – surplus of balance
brīvā tirdzniecība – free trade

D dempings – dumping

Piezīmes

E Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka (ERAB) – European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)

Eiropas Savienība (ES) – European Union (EU)

eksports – export

embargo – embargo

G globalizācija – globalization

I imports – import

K kapitāla un finanšu konts – capital and financial account

konvertējamība – convertibility

kvota – quota

M maksājumu bilance – balance of payments

muftas tarifi – customs duties

P Pasaules Banka – World Bank

Pasaules Tirdzniecības organizācija (PTO) – World Trade Organization (WTO)

protekcionisms – protectionism

R relatīvā (salīdzinošā) priekšrocība – relative (comparative) advantage

S specializācija – specialization

Starptautiskais Valūtas fonds (SVF) – International Monetary Fund (IMF)

starptautiskā darba dalīšana – international division of labour

starptautiskā tirdzniecība – international trade

starptautiskās tirdzniecības ierobežojumi – international trade restrictions

subsīdijas – subsidies

T tekošais konts – current account

V valūta – currency

valūtas kurss – exchange rate

Notes
